

Handläggare
Karolin Bogren Gavling
Telefon: 08-50812196**Till**
Södermalms stadsdelsnämnd
20 november 2025

Medborgarförslag - Djurvänlig förskola

Svar på medborgarförslag

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsnämnd har fått ett medborgarförslag gällande att Stockholms stad startar eller möjliggör en förskola, där personalens hundar, eller andra lämpliga husdjur, får vara en naturlig del av verksamheten.

Det finns regler skapade av Socialstyrelsen för kvalitet och säkerhet för både hunden och människan. Hunden ska vara skyddad, befinna sig i en tillräckligt bra miljö och inte utsättas för stress. Det finns de barn som är hundrädda vilket kan leda till ohälsa. Hundföraren och pedagoger ska se till att barn som är hundrädda inte kommer i kontakt med hunden mot barnets vilja. Det kan även finnas barn och personal med allergier och astma vilket behöver tas i beaktande ur ett hälsoperspektiv.

Förvaltningen ser det som mycket svårt att erbjuda en förskola där personalen kan ta med sina egna husdjur. Detta utifrån bland annat de vårdhygieniska rekommendationer som finns och de svårigheter som Svensk Förening för Vårdhygien (SVFH) lyfter kopplat till detta. Samt det som lyfts i Socialstyrelsens vägledning och Föreskrifterna om djur i undervisningen. Förvaltningens förskolor har även tillgång till en parklek med djurhållning, Stora Blecktornsparken. Där finns djur som exempelvis kanin, får, marsvin och minigris. Parkleken erbjuder olika aktiviteter och visningar kopplat till de djur som finns.

Södermalms stadsdelsförvaltning
Stadsdelsdirektörens stab och kansli

Virkesvägen 3
Box 90 185
120 22 Stockholm
Växel 08-508-12-000
Fax
soder@stockholm.se
start.stockholm

Bakgrund

Södermalms stadsdelsnämnd har fått ett medborgarförslag gällande att Stockholms stad borde starta en förskola, där personalens hundar, eller andra lämpliga husdjur, får vara en naturlig del av verksamheten.

Stadsdelsnämnden beslutade den 21 augusti 2025 att ge förvaltningen i uppdrag att bereda medborgarförslaget. Medborgarförslaget bifogas som bilaga till tjänsteutlåtandet.

Ärendet

I medborgarförslaget föreslås att Stockholms stad startar eller möjliggör en förskola, där personalens hundar, eller andra lämpliga husdjur, får vara en naturlig del av verksamheten. Motiveringen till förslaget är att det kan bidra till barns trygghet, empati och välmående samt att en sådan profil skulle kunna locka till sig många familjer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab och kansli i samråd med förskoleavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 10 november 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inledningsvis i detta avsnitt redogörs för relevanta regler och vägledning kring djur inom omsorg.

Regler och rekommendationer kring hundar

Det finns regler skapade av Socialstyrelsen, vägledning för hundar i vård och omsorg, för kvalitet och säkerhet för både hunden och människan. Hunden ska vara skyddad, befinna sig i en tillräckligt bra miljö och inte utsättas för stress. Det finns de barn som är hundra rädda vilket kan leda till ohälsa. Hundföraren och pedagoger ska se till att barn som är hundra rädda inte kommer i kontakt med hunden mot barnets vilja. Det kan även finnas barn och personal med allergier och astma vilket behöver tas i beaktande ur ett hälsoperspektiv.

I Jordbruksverkets Föreskrifterna om djur i undervisning (Saknr L 105) står det bland annat i 5 § att: ”Verksamheter som håller undervisningsdjur ska ha minst en person som ansvarar för skötseln och användningen av djuren. Denna person ska ha lämplig utbildning eller erfarenhet av aktuella djurslag samt kunskap om gällande djurskyddsbestämmelser. Om det finns flera ansvariga personer ska ansvarsfördelningen mellan dessa dokumenteras skriftligt.

I 6 § i samma föreskrift står det vidare att ”Personal som deltar i hållande och skötsel av undervisningsdjur ska ha den kunskap som krävs för att hålla och sköta djuren i enlighet med gällande djurskyddsbestämmelser.”

I 7 § ”Den som håller undervisningsdjur ska innan verksamheten tas i bruk eller snarast därefter meddela detta till den myndighet som utövar djurskyddskontrollen över området. Meddelandet ska innehålla en förteckning över de djurslag och det antal djur som finns på anläggningen, en kort beskrivning av undervisningsverksamheten och dess syfte samt namn på den eller de personer som ansvarar för djurhållningen.”

De hundar som idag arbetar tillsammans med sina förare i skolmiljöer eller inom vård och omsorg är först lämplighetstestade och har därefter utbildats för uppgiften samt arbetar under kontrollerade former. All kontakt mellan barn och djur bör ske under övervakning då en olycka kan hända snabbt även med det snällaste djuret. Dessutom är det tröttande för ett djur att vistas i sådan miljö under längre tid vilket i sig både kan innebära ett djurskyddsproblem för djuret men också öka olycksrisken.

Alla djur kan ibland bära på smitta som även kan överföras till människa. Djuret behöver inte visa några symtom på sjukdom för att vara smittsam om det bär på bakterier, virus, parasiter eller svamp. Dessutom kan människan smitta djuren på samma sätt.

Regelverk gällande djur i vård och omsorg Svensk Förening för Vårdhygien (SVFH) har i sitt rådgivande dokument ”Djur i vården – Vårdhygieniska rekommendationer avseende djur inom vård- och omsorgsverksamhet” sammanställt vårdhygieniska rekommendationer för olika sorters djur inom vård och omsorg. I sammanställningen konstaterar SVFH att samtidigt som djur på många sätt kan ha positiva effekter på välbefinnande innebär direkt eller indirekt kontakt med djur i vård och omsorg en risk för att smittämnen sprids. SVFH menar att innan en vård- eller omsorgsverksamhet beslutar att tillåta djur i vården ska verksamheten ha en god hygienisk standard. Detta innebär att all personal ska ha en grundläggande vårdhygienisk kompetens och följsamhet till basala hygienrutiner. Rutiner ska finnas för städning, rengöring och desinfektion. Lokaler, utrustning, organisering och planering av verksamheten ska utformas så att risken för infektioner och smittspridning förebyggs. SVFH identifierar tre principiella risker för smittspridning med djur i vård- och omsorgsmiljöer:

- Zoonoser, sjukdomar eller infektioner som på ett naturligt sätt kan spridas mellan djur och människor, kan överföras från djur till människor.
- Djuret kan bli långvarigt koloniserat och/eller få en infektion av mikroorganismer från en människa. De kan senare överföras till och ge upphov till infektion (zoonos) hos människor.

I kunskapsunderlaget anges dessa mikroorganismer anges som ”mikroorganismer med zoonotisk potential”. Exempel på betydelsefulla sådana är multiresistenta bakterier och norovirus.

- Djuret kan bli tillfälligt koloniserat av mikroorganismer och ingå i en smittkedja genom ett kortvarigt bärarskap i päls, nos och tassar. Djuret fungerar därmed som vektor

Då förslaget handlar om att ta med sig egna husdjur till förskolan saknas ett tydligt regelverk men ett dokument att beakta är Socialstyrelsens vägledning för hundar i vård och omsorg. Där skrivs att det är olämpligt att en hund vistas okontrollerat i någon vård- eller omsorgs verksamhet, vare sig det sker regelbundet eller tillfälligt. En verksamhet som bedrivs på ett kvalitetssäkert sätt sker med ekipage, vilket innebär att hunden och dess förare tillsammans genomgått adekvat utbildning för sin uppgift. Det är också lämpligt att hundföraren har utbildning och erfarenhet inom det verksamhetsområde där ekipaget kommer att utföra sina uppgifter.

Vidare står det i samma vägledning att, personer som hanterar eller håller hundar är skyldiga att ta reda på vilka krav som ställs för att hunden i alla lägen ska få en djurskyddsmässigt acceptabel tillvaro. För hundar som ska användas inom vård och omsorg innebär det dessutom att man behöver kartlägga riskerna för sjukdom. Det gäller t.ex. risker vid exponering för exempelvis smittämnen, samt risker för skador som kan uppkomma hos hunden i kontakt med den enskilde eller i de lokaler där hunden vistas. Hunden bör med andra ord inte lämnas ensam med barn eller vuxna som på något sätt, medvetet eller ovetet, kan tänkas skada hunden. Hundarnas förvaringsutrymmen ska vara utformade så att hunden kan bete sig naturligt och inte utsätts för onödig stress. Måttkrav avseende förvaringsutrymmen för hundar av olika storlekar finns i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter. Dessa måttkrav gäller för förvaring i box, men kan också appliceras på förvaring i ett vanligt rum.

I Socialstyrelsens vägledning för hundar i vård och omsorg behöver, liksom andra hundar, få sitt behov av social kontakt, mental stimulans, rörelse, tillräckligt med vila och upprätthållande av värmebalans tillgodosett, oavsett om de är i tjänst eller inte. Tillsyn av hunden ska ske minst två gånger dagligen. Hunden ska också regelbundet rastas med hänsyn till ålder, rörelsebehov och hälsotillstånd.

Regler och rekommendationer kring katter

I sina vårdhygieniska rekommendationer för katter inom vård och omsorg lyfter SVFH att katter inte kan tränas så att en säker interaktion med omsorgstagare uppnås.

- **Ansvar:** Ansvarig chef fattar beslut om förekomst av katt inom sitt verksamhetsområde. En tydlig ansvarsfördelning i omhändertagandet av katten behöver utarbetas. Kattägaren är i första hand ansvarig för kattens skötsel och hälsa samt bör följa de lokalt uppsatta hygienrutinerna.
- **Vårdhygienisk riskanalys:** I ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete anges att för varje vård- och omsorgssituation krävs en individuell riskanalys och riskhantering. Detta gäller även för vårdtagare med egen katt på särskilt boende. Riskanalysen ska dokumenteras. Ansvarig chef ansvarar för att riskanalysen utförs och att en skriftlig lokal rutin tas fram på enheten. I analysen kopplas risker till vårdpersonalen, vårdtagaren, katten och lokalerna.
- **Personal:** Personal som kommer i kontakt med katt och kattlåda ska följa basala hygienrutiner.
- **Närvaro av katt i olika lokaler:** Katt ska inte vistas i gemensamma lokaler som exempelvis kök, matsal, förråd, tvättstugor och toalett.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ser det som mycket svårt att erbjuda en förskola där personalen kan ta med sina egna husdjur. Detta utifrån bland annat de vårdhygieniska rekommendationer som finns och de svårigheter som SVHF lyfter kopplat till detta. Samt det som lyfts i Socialstyrelsens vägledning och Föreskrifterna om djur i undervisningen. Förvaltningens förskolor har även tillgång till en parklek med djurhållning, Stora Blecktornsparken. Där finns djur som exempelvis kanin, får, marsvin och minigris. Parkleken erbjuder olika aktiviteter och visningar kopplat till de djur som finns.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är att frågeställningarna som lyfts i ärendet varken ger direkta eller indirekta konsekvenser för förvaltningens målgrupper beroende på om de är flickor eller pojkar. En vidare jämställdhetsanalys genomförs därför inte.

Barnrättsanalys

Genom att barn kontinuerligt får träffa en hund, mest forskning finns på hundar, ökar deras självförtroende och självkänsla.

Djuren stimulerar även barns empatiska förmåga. Barn med behov av särskilt stöd eller som visar koncentrationssvårigheter kan genom kontakt med djur uppleva trygghet. Djur kan även skapa lugn och trygg atmosfär på förskolan. Dessa goda effekter bedömer förvaltningen ändå kan tillgodoses genom kontakt med djur utanför förskolan eller i och med besök på exempelvis parklek med djur.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Snorre Berglund
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Lena Kullberg Boman
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Medborgarförslaget
2. Socialstyrelsens vägledning för hund i vård och omsorg
3. Föreskrifterna om djur i undervisningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Snorre Berglund, Stadsdelsdirektör	2025-10-30
Lena Kullberg Boman, Avdelningschef	2025-10-30